

- [Wiadomości](#)
- [Artykuły](#)
- [Nauka](#)
- [Kultura](#)
- [Rekonstrukcje](#)
- [Publicystyka](#)
- [Recenzje](#)
- [Konkursy](#)
- [Forum](#)
- [Redakcja](#)

Sytuacja polityczna na Śląsku Cieszyńskim w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku

[Artykuły](#), [Okres międzywojenny](#), [XIX wiek, I wś](#) | [Kamila Biernat](#) | 6 sierpnia 2015 14:00

Lubię to! 0

Udostępnij

Tweetnij

Dawne Księstwo Cieszyńskie od zawsze miało specyficzny klimat i ziemię. Wielka tragedia, która dotknęła ten polski zakątek, panowanie najpierw austriacko-węgierskie, a potem czechosłowackie, nie zniszczyła tej „cieszyńskiej odrębności”. W drugiej połowie XIX wieku życie polityczne na całym obszarze było bardzo ożywione. Bujnie rozwijającym się wówczas nurtem był rozwój polskich ruchów narodowych oraz wzajemna rywalizacja pomiędzy nimi¹.

Paweł Stalmach

Sytuacja na Śląsku Cieszyńskim przed rokiem 1848

Do 1848 roku społeczność Śląska Cieszyńskiego oparta była na systemie stanowym. Jego najważniejszym członem był stan chłopski, który przez cały czas posiadał liczne zobowiązania wobec stanu szlacheckiego. Dopiero cesarz Józef II

wprowadził chwilowe, połowiczne reformy, dzięki czemu niektórzy chłopci przenieśli się do miast. Mimo to przez okres systemu stanowego trwał zastój gospodarczy.

Chłopi byli grupą odizolowaną od innych, posiadali jednak swoją kulturę. Ich wizja świata opierała się przede wszystkim na religii oraz na osobie cesarza, który określany był mianem „dobrego ojca opiekującego się swoimi poddanymi”². Mieszkańcy miast także byli podporządkowani wielkim właścicielom ziemskim i z utęsknieniem oczekiwali na zniesienie niektórych gospodarczych przepisów. Domagali się również zwolnienia ze świadczeń i pełnej samorządności. Od drugiego dziesięciolecia XIX wieku byli pod wpływem nowoczesnych ideologii narodowych. Rozwiniętą polską ideologię narodową w życiu społecznym Śląska Cieszyńskiego wprowadzili Paweł Stalmach³ i Andrzej Kotula⁴. Pod wpływem licznych kontaktów z księciem Jerzym Lubomirskim myśliciele pogłębili znajomość kultury polskiej, wzięli także udział w Zjeździe Słowiańskim w Pradze, gdzie zostali przyjęci jako rodacy. Z ust Pawła Stalmacha padły wówczas następujące słowa: „my Ślązacy, jako Polacy chcemy i możemy tylko do polskiej sekcji należeć”⁵. Cały czas aktywnie dążono bowiem do przyłączenia Śląska Cieszyńskiego do Polski. Była to pierwsza odnosząca się do tej kwestii mowa wygłoszona na międzynarodowym forum. Późniejsza działalność miała na celu rozbicie licznych działań prowadzonych wówczas przez orientację proniemiecką. Grupa inteligentów czeskich również prowadziła kampanie niekorzystne dla strony polskiej, gdyż dążyli do włączenia Śląska Austriackiego do Królestwa Czeskiego. Pod wpływem tych orientacji Paweł Stalmach rozpoczął redagowanie „Tygodnika Cieszyńskiego”⁶, w którym starał się zbudować polską świadomość narodową⁷.

Sytuacja po Wiośnie Ludów

Zgodnie z decyzją cesarską w 1848 roku nastąpiło zniesienie pańszczyzny, lecz chłopci uzyskali ziemię dopiero dwa lata później, na mocy decyzji sądu. Było to ważne wydarzenie dla cieszyńskich chłopów, bowiem zostali wyzwoleni od ekonomicznej, politycznej i sądowej władzy swoich panów⁸.

Wprowadzony w latach pięćdziesiątych w monarchii austriackiej neoabsolutyzm przyniósł drastyczne zmiany dla ludności polskiej. W 1851 roku wycofano z użycia język polski, który dwa lata wcześniej stał się językiem urzędowym. Rola wójtów została znacznie ukrócona i poddana pod nadzór adiunktów. Ludność polska ucierpiała również w kwestiach kulturalnych, bowiem doprowadzono do zlikwidowania Czytelni Polskiej w Cieszynie, Biblioteki Ludu Kraju Cieszyńskiego oraz znacznie ograniczono dostęp do prasy. Był to również okres, w którym „Tygodnik Cieszyński,” dzięki działalności i zabiegom Pawła Stalmacha, został zamieniony na „Gwiazdkę Cieszyńską”. Przyczyniło się to do tego, że lokalna prasa nie została całkowicie ograniczona.

Dzięki licznym przemianom na cieszyńskich wsiach chłopci zaczęli coraz bardziej interesować się ziemią oraz skutecznymi sposobami zwiększenia liczby swoich plonów. Uczyli się m.in. jak przejść na płodozmian, zaczęli ograniczać uprawę zbóż, ustępując w ten sposób bardziej pożądanym roślinom okopowym i pastewnym. Owe zmiany w 1869 roku doprowadziły do powstania Towarzystwa Rolniczego⁹, którego najistotniejszym celem było poszerzenie wiedzy rolniczej. Kilka lat później powstało także Towarzystwo Oszczędności i Zaliczek¹⁰, w którym ludność chłopska mogła zaciągać kredyty na unowocześnienie swoich produkcji.

Ówczesne chłopstwo określane było mianem „siedloków”. Pojęcie to odnosiło się do ubogich krewnych chałupników, którzy byli związani z ziemią. Właśnie wśród tych nieherbowanych rodów bardzo ważne i czołowe miejsce zajmowali Michejdowie. Już teraz można zaznaczyć, że bez tego rodu losy Śląska Cieszyńskiego potoczyłyby się zupełnie inaczej. Żaden inny rejon Polski nie może poszczycić się tak sławną rodziną¹¹.

Lata pięćdziesiąte w Cesarstwie Austriackim nie były pomyślnym okresem do podjęcia walki o prawa polityczne i narodowe dla Polaków. Pierwsza szansa pojawiła się pod koniec omawianego okresu, kiedy to monarchia habsburska przyjęła system rządów konstytucyjnych. Doszło wówczas do powstania dwóch rywalizujących ze sobą bloków politycznych: konserwatywnego i liberalnego. Blok pierwszy posiadał silne poparcie w urzędach oraz wojsku. Wynikało to z szerokiej działalności związanej ze strefami dworskimi. Z kolei drugi blok związany był z niemieckim mieszczaństwem i inteligencją. Jego członkowie dążyli do centralizacji władzy w państwie¹².

Działalność polskich przywódców ruchu narodowego

W tym samym czasie w Wiedniu została wznowiona działalność Rady Państwa. Posłowie do Rady byli wybierani poprzez Sejmy Krajowe. Polacy nie mieli szans na reprezentowanie swoich potrzeb w parlamencie wiedeńskim, ponieważ Sejm Krajowy w Opawie był zdominowany przez Niemców, dlatego też zwrócono się do galicyjskiego Koła Polskiego w Radzie Państwa z prośbą o pomoc w kwestiach językowych i kulturowych. Wspomniany już wcześniej Paweł Stalmach w „Gwiazdce Cieszyńskiej” dostarczał licznych wiadomości o polskich sprawach, dążył do stworzenia śląsko-polskiego etosu narodowego oraz piętnował Polaków opowiadających się za współpracą ze stroną niemiecką.

Leopold Marcin Otto

Sytuacja po wojnie z Prusami w 1866 roku doprowadziła do korzystnych uwarunkowań dla rozwoju polskiego ruchu na Śląsku Cieszyńskim. Uzyskał on wsparcie w zborach ewangelickich, bowiem członkowie najbardziej wpływowych rodów siedlonych zasiadali w poszczególnych gminach ewangelickich. Urząd prezbitarów był wówczas w rękach Pawła Stalmacha, Andrzeja Cinciały¹³ i Andrzeja Kotuli. Za sprawą Jana Śliwki¹⁴, który był sekretarzem zboru oraz organizatorem szkoły głównej w zborze cieszyńskim, na pastora w Cieszynie został wybrany ksiądz doktor Leopold Marcin Otto, który był redaktorem „Zwiastuna Ewangelicznego”. Polski ruch narodowy przez cały czas przeciwstawiał się aktywności liberałów. Doskonałą okazją do tego były wybory do zastępów gminnych oraz walka o mandaty do Śląskiego Sejmu Krajowego. Po 1867 roku ugrupowanie polskie zyskało poparcie kościoła katolickiego¹⁵.

Działania ruchu narodowego zmierzały do utworzenia na Śląsku Cieszyńskim szkolnictwa polskiego. Już w 1848 roku do katolickich szkół ludowych zostały wprowadzone polskie podręczniki. Podjęto także działania w celu poszerzenia roli języka polskiego i czeskiego w gimnazjach ewangelickich. W 1868 roku reforma szkolnictwa austriackiego doprowadziła do zniesienia dotacji państwa dla szkół wyznaniowych. Doprowadziło to wówczas do zamknięcia ewangelickiego gimnazjum w Cieszynie, ponieważ zbor nie był w stanie sam pokryć wydatków związanych ze szkołą. W 1872 roku powstało Towarzystwo Pomocy Naukowej, które wspierało studiującą młodzież śląską. Wcześniej zostały założone także Czytelnie Katolickie w Jabłonkowie i Skoczowie¹⁶.

Theodor Haase

W 1876 roku, po śmierci Jana Śliwki, pastorem zboru cieszyńskiego został ksiądz senior Teodor Karol Haase¹⁷. Doszło wówczas do umocnienia pozycji niemieckiej w ewangelickim zborze. Przyczyniło się to do coraz większych konfliktów

między Polakami a Niemcami. Kilka lat później w 1883 roku powstał Związek Śląskich Katolików, na czele którego stanął ksiądz Ignacy Świeży¹⁸. W odpowiedzi na powyższą organizację ewangelicy utworzyli Towarzystwo Ludowe. W niedługim czasie doszło jednak do porozumienia między księdzem Ignacym Świeżym a księdzem pastorem Franciszkiem Michejdą, którzy stali na czele organizacji¹⁹.

Przez cały omawiany okres w środowisku ewangelickim rywalizowały ze sobą dwa obozy. Jednym z tych obozów dowodził pastor Haase. Jego organami zostały „Nowy Czas” oraz utworzona w 1882 roku Czytelnia Ewangelicka. Na czele drugiego obozu stał Franciszek Michejda, który założył Towarzystwo Ewangelickiej Oświaty Ludowej²⁰. Ich organem prasowym został „Przyjaciel Ludu”.

Macierz Szkolna dla Księstwa Cieszyńskiego przez cały czas aktywnie zajmowała się wychowywaniem młodzieży w duchu polskim. Pierwszym prezesem Macierzy został Paweł Stalmach. W 1895 roku organizacja zdołała zrealizować swój najważniejszy cel, który polegał na powołaniu do życia Polskiego Prywatnego Gimnazjum Macierzy Szkolnej w Cieszynie. Była to ważna kwestia dla Polaków, choć zdawano sobie sprawę, że to dopiero początek poważnych problemów. Jednak od 1904 roku utrzymywanie Gimnazjum Polskiego w Cieszynie zaczęło leżeć w kompetencjach państwa. Wraz z galicyjskim Towarzystwem Szkoły Ludowej przyczyniono się do założenia w 1908 roku Szkoły Górniczej w Dąbrowie, która kształciła sztygarów oraz, rok później, Polskiego Gimnazjum Realnego w Orłowej²¹.

Atmosfera lat rewolucyjnych 1905-1907 w monarchii Habsburgów doprowadziła do wprowadzenia powszechnego prawa wyborczego do Rady Państwa. W 1907 roku w wyborach dwa mandaty poselskie zdobyli Polacy Tadeusz Reger²² i Ryszard Kunicki²³. Polska Partia Socjaldemokratyczna stała się partią samodzielną. Obok obwodu krakowskiego, lwowskiego i przemyskiego utworzono czwarty śląski obwód, w którym działały skupiska robotników przemysłowych. Socjaldemokraci starali się przede wszystkim o ustalenie 8-godzinnego dnia pracy.

Franciszek Michejda

Przez cały czas główną siłą polityczną ludności polskiej był Związek Śląskich Katolików²⁴. W 1901 roku jego przywódcą został ksiądz Józef Londzin²⁵. Zwolennikami organizacji byli chłopci, ale także robotnicy. Z kolei strona ewangelicka była skupiona wokół Politycznego Towarzystwa Ludowego, które w 1906 roku zostało przekształcone w Stronnictwo Narodowe. Na jego czele stali Jan i Franciszek Michejda, którzy byli aktywnie wspierani przez organ prasowy „Dziennik Cieszyński”²⁶.

W 1909 roku powstała nowa antypolska partia – Śląska Partia Ludowa. Na jej czele stanął Józef Koźdoń²⁷, redaktor pisma „Ślązak”. Członkowie ruchu dążyli do odrębności Śląska, odnosili się z szacunkiem do swojej rodzimej kultury i domagali się jej dalszego rozwijania. W tym samym roku jej przywódca zdobył mandat do Śląskiego Sejmu Krajowego w bielskim okręgu wyborczym. Dwa lata później został także posłem do Rady Państwa.

W wyniku ruchów społecznych, Śląski Rząd Krajowy zgodził się na wprowadzenie w gminach austriackiego Śląska języka polskiego i czeskiego, który obok języka niemieckiego stał się językiem urzędowym.

Okres I wojny światowej

Od 1912 roku społeczność polska, żyjąca w świadomości narodowej, przygotowywała się do uczestnictwa w zbliżającej się wojnie u boku Austrii. Ćwiczeniami wojskowymi zajmowało się Towarzystwo Gimnastyczne Sokół. Tworzyło ono stałe drużyny, które były przede wszystkim skupione na przygotowaniach militarnych. 31 lipca 1914 roku państwo austriackie ogłosiło powszechną mobilizację mężczyzn od 22. do 42. roku życia. Ludność ze Śląska Cieszyńskiego zgłaszała się do 31. i 56. pułku obrony krajowej w Cieszynie, z kolei kawaleria miała swoją bazę we Frydku²⁸.

Trwająca I wojna światowa całkowicie zmieniła życie na Śląsku Cieszyńskim. Większość mężczyzn zmobilizowano do armii, a duży ich odsetek powrócił później z poważnymi uszczerbkami psychicznymi i fizycznymi. Uczucie ciągłego zagrożenia, wynikające z kolejnych potyczek, stało się nieodzownym czynnikiem kształtującym mentalność całej cieszyńskiej społeczności polskiej.

Polskie życie narodowe w czasie I wojny światowej nie działało, jednak pojawiła się nowa myśl, która wiązała się z powstaniem państwa polskiego. Już w lutym 1915 roku podjęto uchwałę, w której domagano się włączenia do programu politycznego Naczelnego Komitetu Narodowego w sprawie połączenia Śląska Cieszyńskiego z Rzeczypospolitą. Rok później władze centralne zaczęły dążyć do idei przekształcenia monarchii Austriacko-Węgierskiej w trialistyczne państwo (Austro- Węgry-Polskę). 5 listopada 1916 roku cesarze Austrii i Rzeszy Niemieckiej powołali do istnienia Królestwo Polskie, jednakże bez granic, króla i rządu. Stało się oczywiste, że utworzenie Królestwa Polskiego, które będzie związane z Rzeszą, przekreśli szanse na utworzenie jednolitego państwa polskiego²⁹.

26 kwietnia 1917 roku Sekcja Śląska Naczelnego Komitetu Narodowego wystąpiła do przewodniczącego NKN oraz Parlamentarnego Koła Polskiego z postulatami, w których domagano się przyłączenia Śląska Cieszyńskiego do Polski. W maju, w czasie trwania dyskusji w Parlamentarnym Kole Polskim w Wiedniu, większość uczestników opowiedziała się za powstaniem niepodległej Polski ze wszystkich jej ziem, jednakże dopiero załamanie potęgi politycznej państwa niemieckiego latem 1918 roku umożliwiło zrealizowanie planów dotyczących przyłączenia Śląska Cieszyńskiego do Rzeczypospolitej³⁰.

Bibliografia:

1. Broda J, *Dzieje parafii diecezji cieszyńskiej*, Warszawa 1978.
2. Buława E, *Od wspólnoty etnicznej do ukształtowania się wspólnot narodowych (1840-1917)*, [w:] *Śląsk Cieszyński. Środowisko naturalne – Zarys dziejów – Zarys kultury materialnej i duchowej*, Cieszyn 2001.
3. Chlebowczyk J, *Wybory i świadomość społeczna na Śląsku Cieszyńskim w drugiej połowie XIX wieku. Przyczynek do badań nad kształtowaniem się świadomości i aktywności społecznej w okresie kapitalizmu*, Katowice- Kraków 1966.
4. *Dzieje Cieszyna od pradziejów do czasów współczesnych. Cieszyn od Wiosny Ludów do III Rzeczypospolitej*, pod red. I. Panica, Cieszyn 2010.
5. Fazan M, *Polskie życie kulturalne na Śląsku Cieszyńskim w latach 1842/48- 1920*, Wrocław- Warszawa 1991.
6. *Górnośląski Leksykon Biograficzny*, red. Bogdan Snoch, Katowice 2004.
7. Kirkor – Kiedroniowa Z, *Wspomnienia*, Kraków 1988.
8. Miszewski D, *Polacy i Czesi na Śląsku Cieszyńskim w latach 1848- 1945*, Warszawa 2013.
9. Pałka E, *Śląski Kościół Ewangelicki Augsburskiego wyznania na Zaolziu. Od polskiej organizacji religijnej do Kościoła czeskiego*, Warszawa 2007.
10. *Słownik biograficzny Ziemi Cieszyńskiej*, pod red. J. Golca i S. Bojdy, T.1, Cieszyn 1993.
11. Sosna W, *Kartki z dziejów Kościoła Jezusowego i polskich ewangelików w Cieszynie*, Cieszyn 1999.
12. Stegner T, *Bóg, protestantyzm, Polska. Biografia Leopolda Marcina Otto (1819- 1882)*, Gdańsk 2000.
13. Stępiak A, *Kwestia narodowa a społeczna na Śląsku Cieszyńskim pod koniec XIX i w początkach XX wieku (do 1920 roku)*, Katowice 1986.
14. *Śląski Słownik Biograficzny*, pod red. Jana Kantyki i Władysława Zielińskiego, T.1, Katowice 1977.
15. *Śląski Słownik Biograficzny*, pod red. Jana Kantyki i Władysława Zielińskiego, T.2, Katowice 1979.

Korekta: Adrianna Szczepaniak

1. *Dzieje Cieszyna od pradziejów do czasów współczesnych. Cieszyn od Wiosny Ludów do III Rzeczypospolitej*, pod red. I. Panica, Cieszyn 2010, s. 7. [[↗](#)]
2. E. Buława, *Od wspólnoty etnicznej do ukształtowania się wspólnot narodowych (1840-1917)*, [w:] *Śląsk Cieszyński. Środowisko naturalne – Zarys dziejów – Zarys kultury materialnej i duchowej*, Cieszyn 2001, s. 167. [[↗](#)]
3. Paweł Stalmach, [hasło w:] *Śląski Słownik Biograficzny*, pod red. J. Kantyki i W. Zielińskiego, Katowice 1977, T. 1, s. 238-243: Urodził się w Bażanowicach. Był uczniem szkoły trywialnej ewangelickiej i gimnazjum ewangelickiego w Cieszynie. W latach 1848-1851 redaktor „Tygodnika Cieszyńskiego,, a następnie „Gwiazdki Cieszyńskiej,,; stał się także inicjatorem ”Kalendarza Cieszyńskiego”. Czołowy przedstawiciel polskiego ruchu narodowego na Śląsku Cieszyńskim, był zaangażowany m.in. w powstanie: Czytelni Polskiej, Towarzystwa Rolniczego w Cieszynie. Zasłynął jako twórca i pierwszy prezes Macierzy Szkolnej Księstwa Cieszyńskiego. [[↗](#)]
4. Andrzej Kotula, [hasło w:] *Słownik biograficzny Ziemi Cieszyńskiej*, pod red. J. Golca i S. Bojdy, T.1, Cieszyn 1993, s. 154-155: Polski działacz narodowy urodzony w Grodziszczu. Był współzałożycielem i członkiem wydziału Czytelni Polskiej. W 1848 roku brał udział w Zjeździe Słowiańskim w Pradze. W latach 1867-1891 był notariuszem we Frysztacie i w Cieszynie. Aktywnie zaangażowany w pracę Czytelni Ludowej i Macierzy Szkolnej Księstwa Cieszyńskiego, której był wiceprezesem. [[↗](#)]
5. W. Sosna, *Kartki z dziejów Kościoła Jezusowego i polskich ewangelików w Cieszynie*, Cieszyn 1999, s. 29. [[↗](#)]
6. „Tygodnik Cieszyński,, był pierwszym polskim czasopismem, które powstało z inicjatywy Pawła Stalmacha, Andrzeja Cinciały i Andrzeja Kotuli. Pierwszy numer ukazał się 6 maja 1848 roku. Od 1 marca 1851 roku

- „Tygodnik Cieszyński”, został przekształcony w ”Gwiazdkę Cieszyńską. Pismo dla nauki, umiejętności, zabawy i przemysłu”. Swoim zasięgiem obejmowało także tereny Galicji i Kongresówki; M. Fazan, *Polskie życie kulturalne na Śląsku Cieszyńskim w latach 1842/48- 1920*, Wrocław- Warszawa 1991, s. 170. [🔗]
7. E. Buława, op.cit., s. 169. [🔗]
  8. J. Chlebowczyk, *Wybory i świadomość społeczna na Śląsku Cieszyńskim w drugiej połowie XIX wieku. Przyczynek do badań nad kształtowaniem się świadomości i aktywności społecznej w okresie kapitalizmu*, Katowice - Kraków 1966, s. 59. [🔗]
  9. Towarzystwo Rolnicze powstało w 1868 roku. Jego głównym celem była walka o niezależność polskich rolników. Miało także spełniać zasadniczą rolę w umacnianiu polskiej orientacji narodowej wśród chłopów. [w:] J. Chlebowczyk, *Wybory i świadomość społeczna na Śląsku Cieszyńskim w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku*, Katowice – Kraków 1966, s. 175. [🔗]
  10. Towarzystwo Oszczędności i Zaliczek to pierwszy polski bank w Cieszynie założony w celu uzyskiwania pomocy przez ludność wiejską. Towarzystwem kierował ks. Otto – Hilary Filasiewicz. [w:] T. Stegner, *Bóg, protestantyzm, Polska. Biografia Leopolda Marcina Otto (1819- 1882)*, Gdańsk 2000, s. 85. [🔗]
  11. W. Sosna., op.cit., s. 8. [🔗]
  12. E. Buława, op.cit., s. 173. [🔗]
  13. Andrzej Cinciała, *Śląski słownik biograficzny*, pod red. Jana Kantyki i Władysława Zielińskiego, T. 2, Katowice 1979, s. 52-54: Z wykształcenia notariusz, urodzony w Kozakowicach Górnych. W 1848 roku był członkiem Gwardii Narodowej w Cieszynie. Zaangażowany w działalność Czytelni Ludowej w Cieszynie, Towarzystwa Rolniczego, filii cieszyńskiego Towarzystwa Oszczędności i Zaliczek we Frysztaście, Towarzystwa Ludowego w Cieszynie oraz Polskiego Kółka Pedagogicznego w Ustroniu. [🔗]
  14. Jan Śliwka, *Górnośląski Leksykon Biograficzny*, red. Bogdan Snoch, Katowice 2004, s. 323: Z wykształcenia nauczyciel urodzony w Ustroniu. Był współorganizatorem i zastępcą przewodniczącego Towarzystwa Nauczycieli Ludowych. Publikował artykuły o tematyce pedagogicznej w „Gwiazdce Cieszyńskiej”, i ”Zwiastunie Ewangelicznym”. Zajmował się także utworzeniem Towarzystwa Pszczelarskiego i Rolniczego. [🔗]
  15. E. Buława, op.cit., s. 174. [🔗]
  16. D. Miszewski, *Polacy i Czesi na Śląsku Cieszyńskim w latach 1848- 1945*, Warszawa 2013, s. 15. [🔗]
  17. Teodor Karol Haase był pastorem ewangelickim. Początkowo sprawował posługę w Bielsku, a od 1876 objął parafię w Cieszynie. W 1882 roku został wybrany na superintendenta morawsko – śląskiego wyznania augsburskiego. Przyczynił się także do budowy szpitala ewangelicznego w Cieszynie. [w:] Jan Broda, *Dzieje parafii diecezji cieszyńskiej*, Warszawa 1978, s. 66. [🔗]
  18. Ignacy Świeży [w:] Zofia Kirkor-Kiedroniowa, *Wspomnienia*, Kraków 1988, s. 95: Ksiądz, działacz społeczny i polityczny na Śląsku Cieszyńskim. Od 1878 roku był Posłem na Sejmie Śląskim w Opawie. W 1883 roku razem z grupą innych osób założył Związek Śląskich Katolików, którego do 1900 roku był przewodniczącym. Był także pomysłodawcą towarzystwa wydawniczego „Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra dla Ludu Polskiego na Śląsku”. [🔗]
  19. A. Stępnik, *Kwestia narodowa a społeczna na Śląsku Cieszyńskim pod koniec XIX i w początkach XX wieku (do 1920 roku)*, Katowice 1986, s. 95. [🔗]
  20. Towarzystwo Ewangelickiej Oświaty Ludowej powstało w 1881 roku, z inicjatywy Franciszka Michejdy. Jego celem były działania oświatowe, które miały podnosić świadomość narodową wśród polskich ewangelickich. Drugim celem było prowadzenie szerokiej rozbudowanej działalności wydawniczej. [w:] E. Pałka, *Śląski Kościół Ewangelicki Augsburskiego wyznania na Zaolziu. Od polskiej organizacji religijnej do Kościoła czeskiego*, Warszawa 2007, s. 139. [🔗]
  21. A. Stępnik, op.cit., s. 97. [🔗]
  22. Tadeusz Reger [w:] Zofia Kirkor-Kiedroniowa, *Wspomnienia*, Kraków 1988, s. 218: Polski działacz niepodległościowy. W 1895 roku znalazł się na Śląsku Cieszyńskim, gdzie zorganizował PPSD, oraz zajął się wydawaniem jego organów: „Równość,, i ” Robotnik Śląski”. Od 1911 roku sprawował także funkcję posła do parlamentu austriackiego. Zasłynął także jako jeden z trzech przewodniczących Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego. [🔗]
  23. Ryszard Kunicki - z wykształcenia lekarz oraz działacz polityczny. Był członkiem Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska oraz przewodniczącym w Robotniczym Stowarzyszeniu Kulturalno-Oświatowym „Siła”. W latach 1907-1911 był posłem do Rady Państwa w Wiedniu. Zasłynął także jako działacz w Radzie Narodowej Księstwa Cieszyńskiego. [w:] J. Golec, S. Bojda., *Słownik biograficzny Ziemi Cieszyńskiej*, T.1, Cieszyn 1993, s. 172. [🔗]
  24. Związek Śląskich Katolików [w:] Zofia Kirkor-Kiedroniowa, *Wspomnienia*, Kraków 1988, s. 34: Utworzony w 1883 roku. Założycielem jego został cieszyński obóz katolicko – konserwatywny, kierowany początkowo przez księdza Ignacego Świeżego. [🔗]
  25. Józef Londzin [w:] Zofia Kirkor-Kiedroniowa, *Wspomnienia*, Kraków 1988, s. 34: Ksiądz, działacz polityczny na Śląsku Cieszyńskim. Od początku XX wieku był przywódcą Związku Śląskich Katolików, działaczem cieszyńskiej Macierzy Szkolnej, a także, od 1891 roku, redaktorem „Gwiazdki Cieszyńskiej”. Aktywny działacz Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego. Po śmierci Jana Michejdy w 1927 roku został wybrany na burmistrza miasta Cieszyna. [🔗]
  26. E. Buława, op.cit., s. 186: „Dziennik Cieszyński. Pismo codzienne poświęcone sprawom ludu polskiego na Śląsku” zostało założone w 1906 roku. Organem założycielskim było Polskie Stronnictwo Narodowe. Pierwszym redaktorem naczelnym został Władysław Zabawski. [🔗]

27. Józef Koźdoń [w:] Zofia Kirkor-Kiedroniowa, *Wspomnienia*, Kraków 1988, s. 38: Polak o niemieckiej przynależności kulturalnej, przywódca grupy tzw. ślązakowców. Po pierwszej wojnie światowej znalazł pracę w czeskim szkolnictwie, po czym w 1929 roku zasilił grono obozu niemieckiego. W późniejszych latach został wybrany na burmistrza Czeskiego Cieszyna. [🔗]
28. E. Buława, op.cit., s.188. [🔗]
29. D. Miszewski, op.cit., s. 39. [🔗]
30. A. Stępnik, op.cit., s. 229. [🔗]

Te artykuły również mogą Cię zainteresować:

Znajdujące się w portalu artykuły nie zawsze prezentują opinie zgodne ze stanowiskiem całej redakcji. Zachęcamy do dyskusji nad treścią przeczytanych artykułów, by to zrobić wystarczy podać swój nick i wysłać komentarz. O naszych artykułach możesz także porozmawiać na [naszym forum](#). Możesz także napisać własny artykuł i wysłać go na adres naszej [redakcji](#).

Tagi: [Andrzej Kotula](#), [Franciszek Michejda](#), [Jan Michejda](#), [Józef Koźdoń](#), [Józef Londzin](#), [Księstwo Cieszyńskie](#), [Leopold Marcin Otto](#), [Paweł Stalmach](#), [Śląsk Cieszyński](#), [Tadeusz Reger](#), [Teodor Karol Haase](#), [Towarzystwo Rolnicze](#), [wiosna ludów](#), [Związek Śląskich Katolików](#)

1 komentarz

1. [njoy](#) pisze:

[19 października 2016 o 16:21](#)

Ale wybiórczy artykuł. Prawie zero nt ruchów dążących do odrębności narodowej Ślązaków.

[Odpowiedz](#)

Zostaw własny komentarz

Imię (wymagane)

ZOBACZ TAKŻE

- [Paweł Warot pełniący obowiązki Dyrektora Oddziału IPN w Gdańsku](#)
- [Stepowa miłość. Poznaj streszczenie i godziny emisji odcinków 11-20 kostiumowej telenoweli w TVP](#)
- [Stepowa miłość. Poznaj streszczenie i godziny emisji odcinków 1-10 kostiumowej telenoweli w TVP](#)
- [Stepowa miłość nowym serialem kostiumowym TVP2](#)
- [Kim był James Webb? Jego imieniem NASA nazwała teleskop mający przybliżyć początki Wszechświata](#)

Historia.org.pl - Polski ...
51 805 polubienia

Polub tę stronę

Wyślij wiadomość

Copyright © 2004-2020 — Historia.org.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. ISSN 2083-2265.

Redakcja "historia.org.pl" nie ponosi odpowiedzialności za publikowane komentarze. Korzystając z portalu akceptujesz [Regulamin](#) oraz wykorzystywanie plików "cookies".

- [RSS Feed](#)